

Independència de Catalunya: Els arguments econòmics

Elisenda Paluzie

UNIVERSITAT DE BARCELONA
SCHOOL OF ECONOMICS

Guió

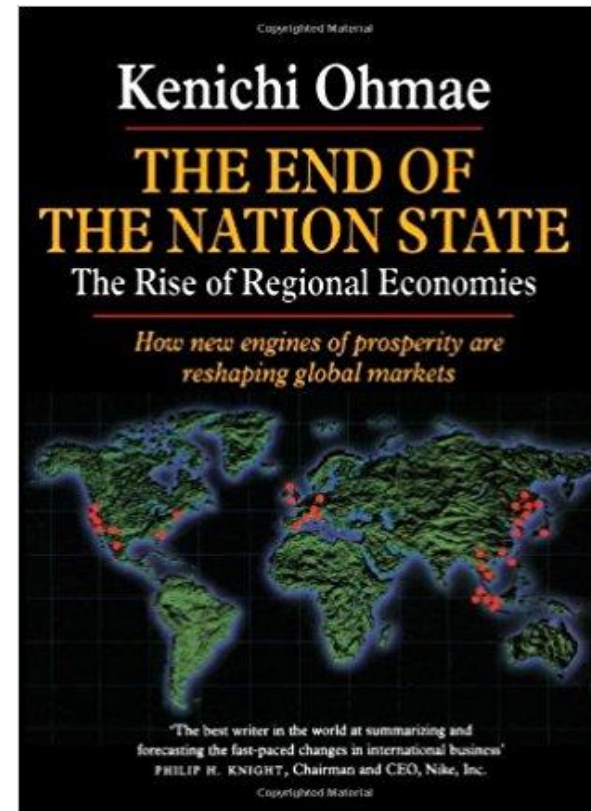
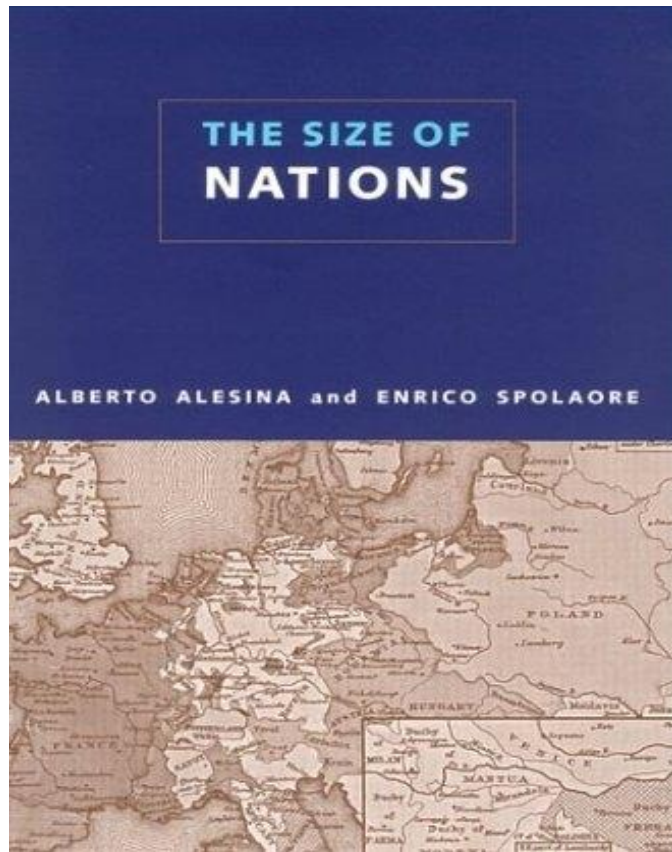
- 1) La independència de Catalunya i la globalització
- 2) La Catalunya independent, la UE i l'euro
- 3) Els costos de la independència: boicot comercial i efecte frontera
- 4) Els costos de la dependència
- 5) Finances públiques i pensions a la Catalunya independent
- 6) El repartiment d'actius i de passius
- 7) L'oportunitat de la independència: un país millor?

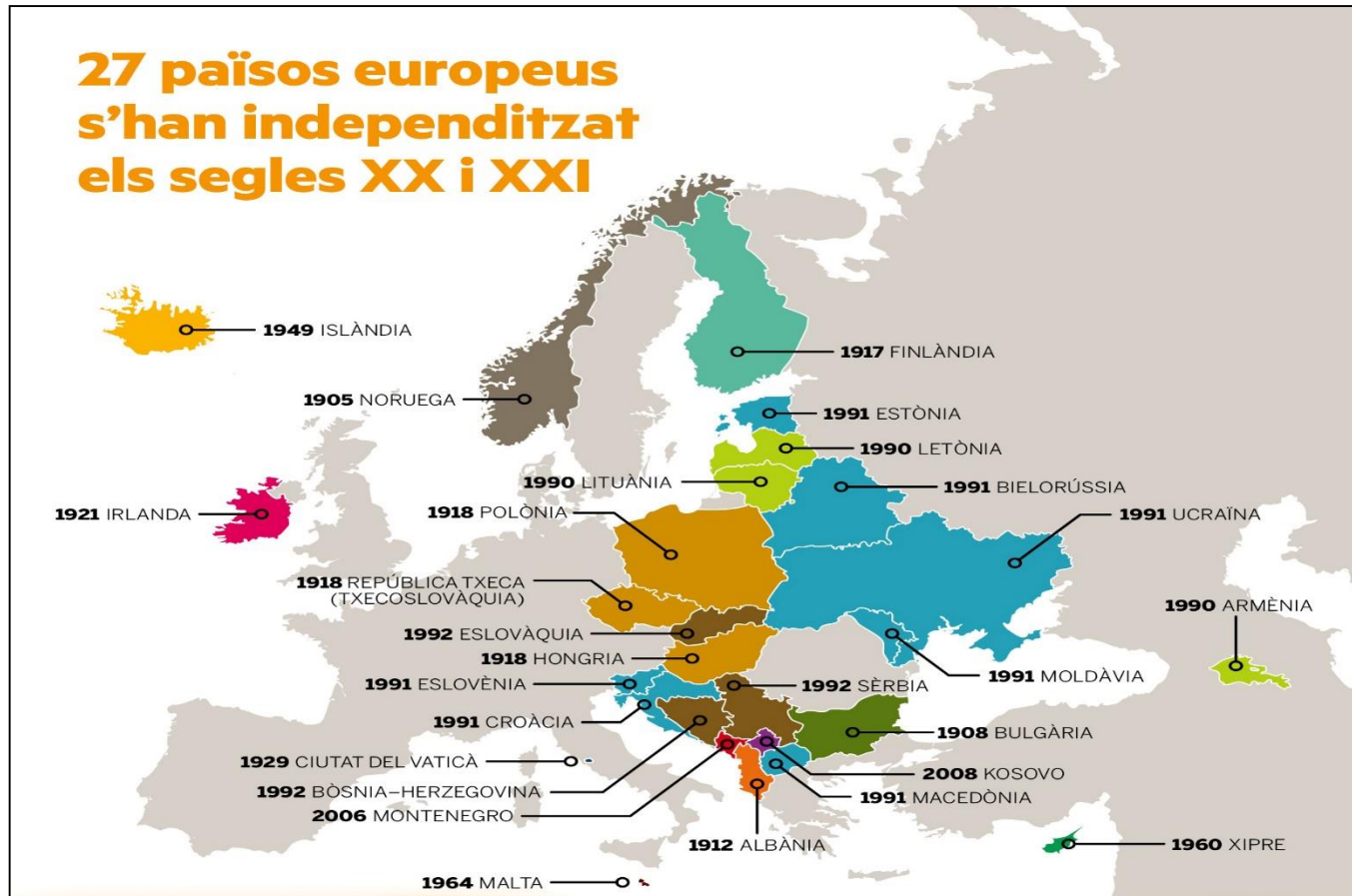
1. La independència de Catalunya i la globalització

- Mariano Rajoy, president del govern espanyol, gener del 2014: *“La independència és dolenta sobre tot per al petit. Els temps actuals demanen països forts i la unitat no és contrària a la autonomia, sinó una garantia de fortalesa en un món cada cop més globalitzat.”*
- Gary Becker, premi Nobel d’Economia, març del 2012: *“Els països petits poden funcionar bé aprofitant l’economia globalitzada i venent una gran part de la seva producció a altres països. La mida dels països era molt més important en el passat quan molts països tenien aranzels elevats i els costos de transport eren més importants”.*

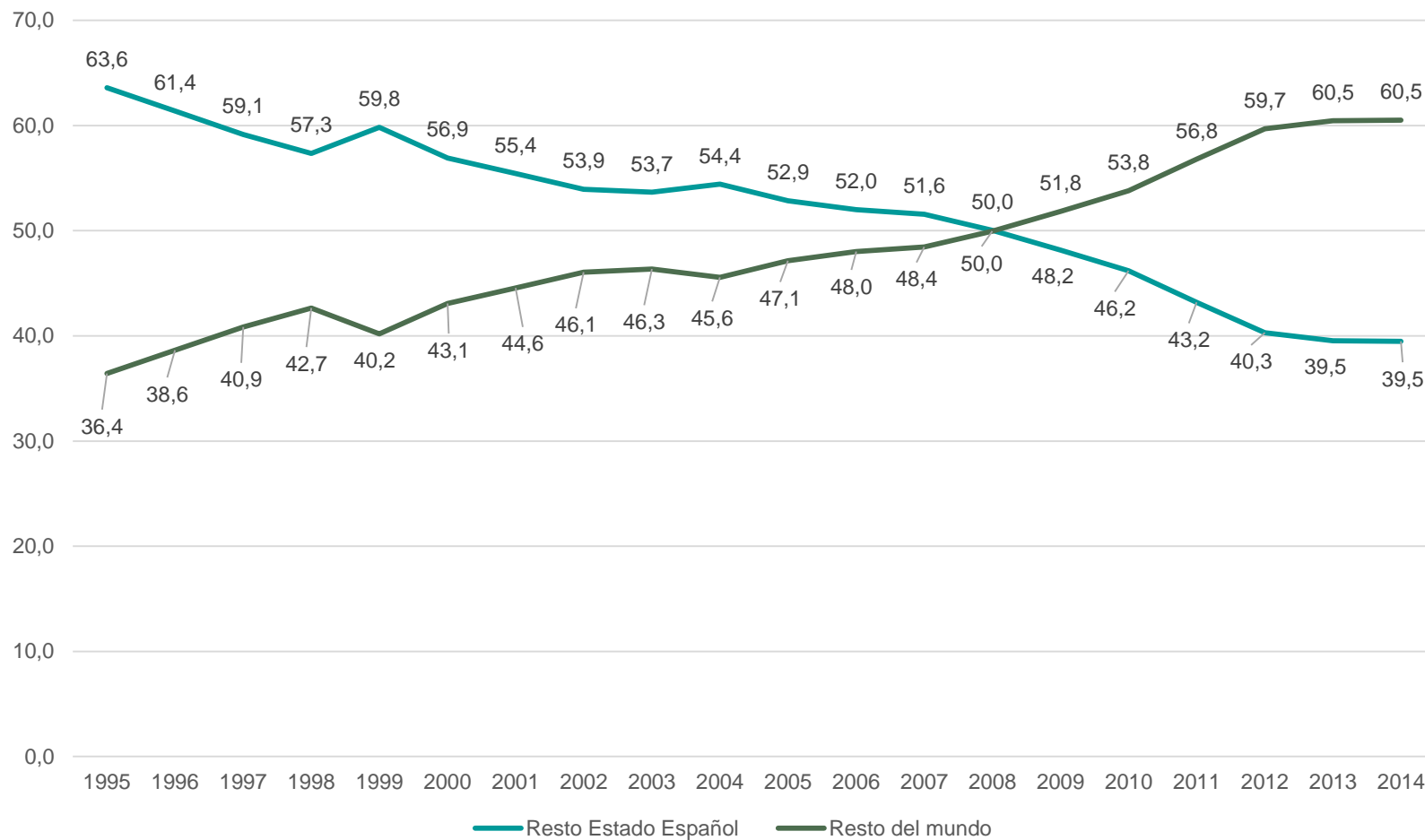
Economia política de la independència

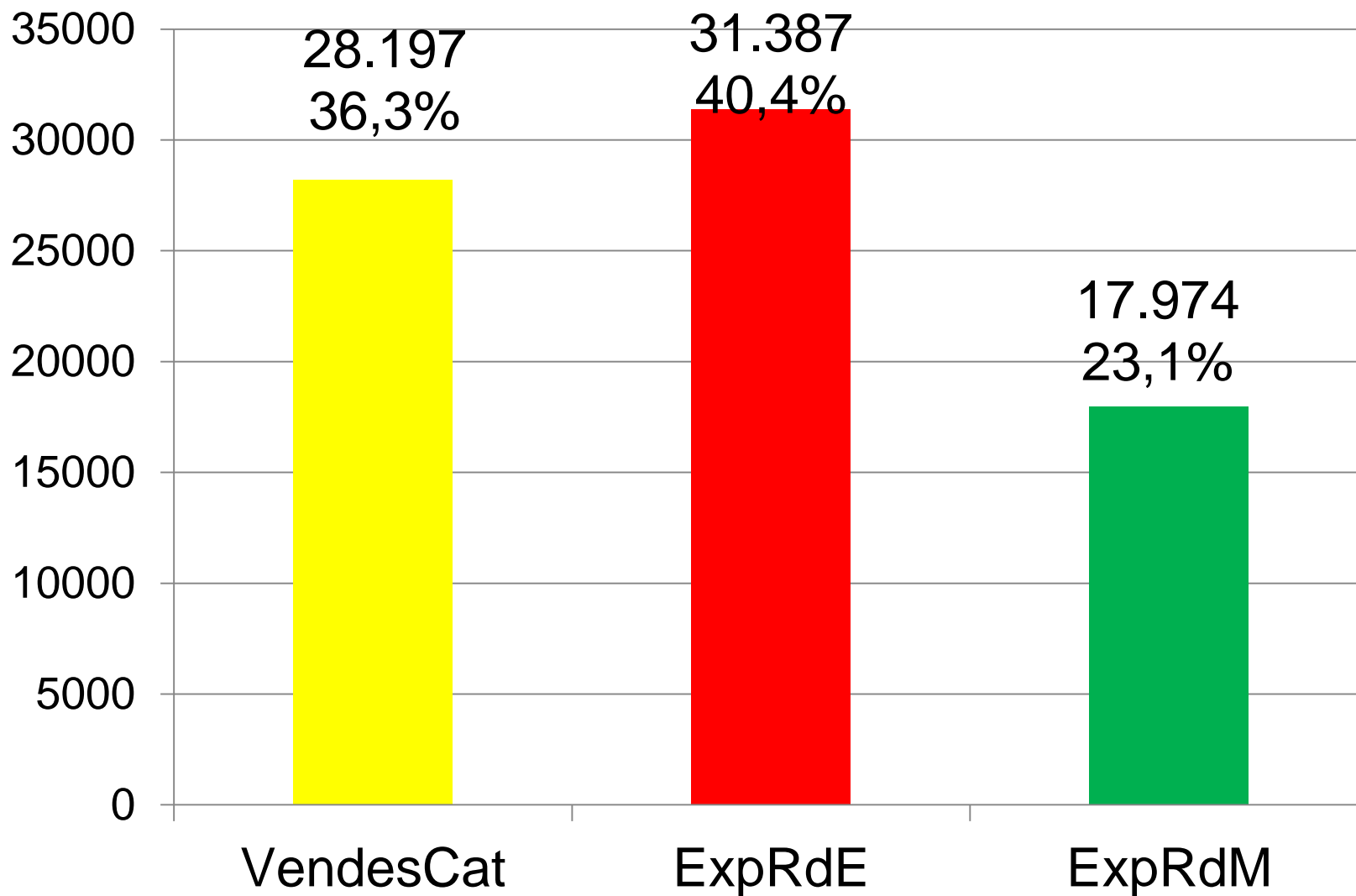
Nous estats a Europa, segles XX i XXI

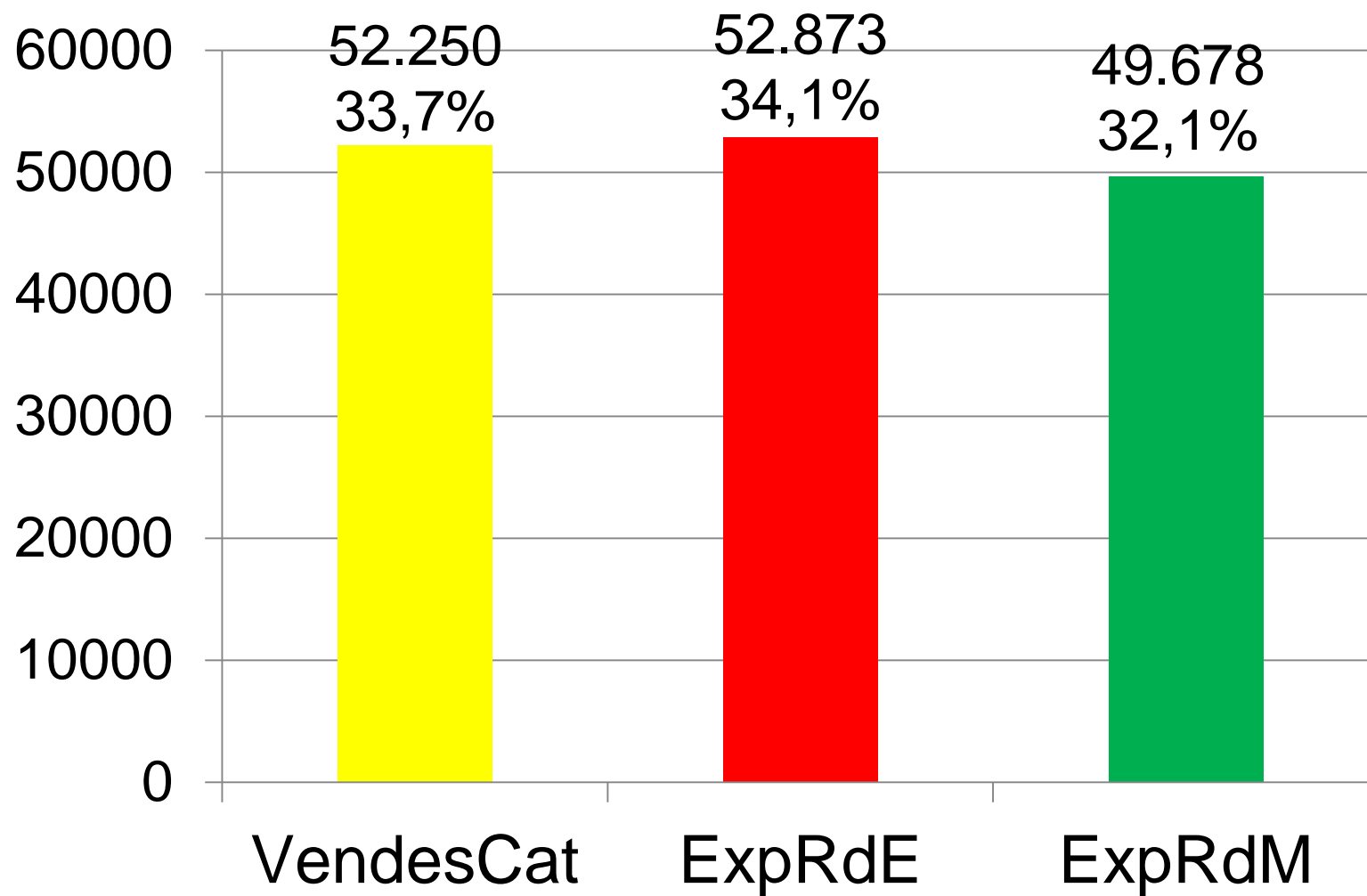
Destí de les exportacions catalanes 1995-2014

Vendes de mercaderies de les empreses catalanes, 1995

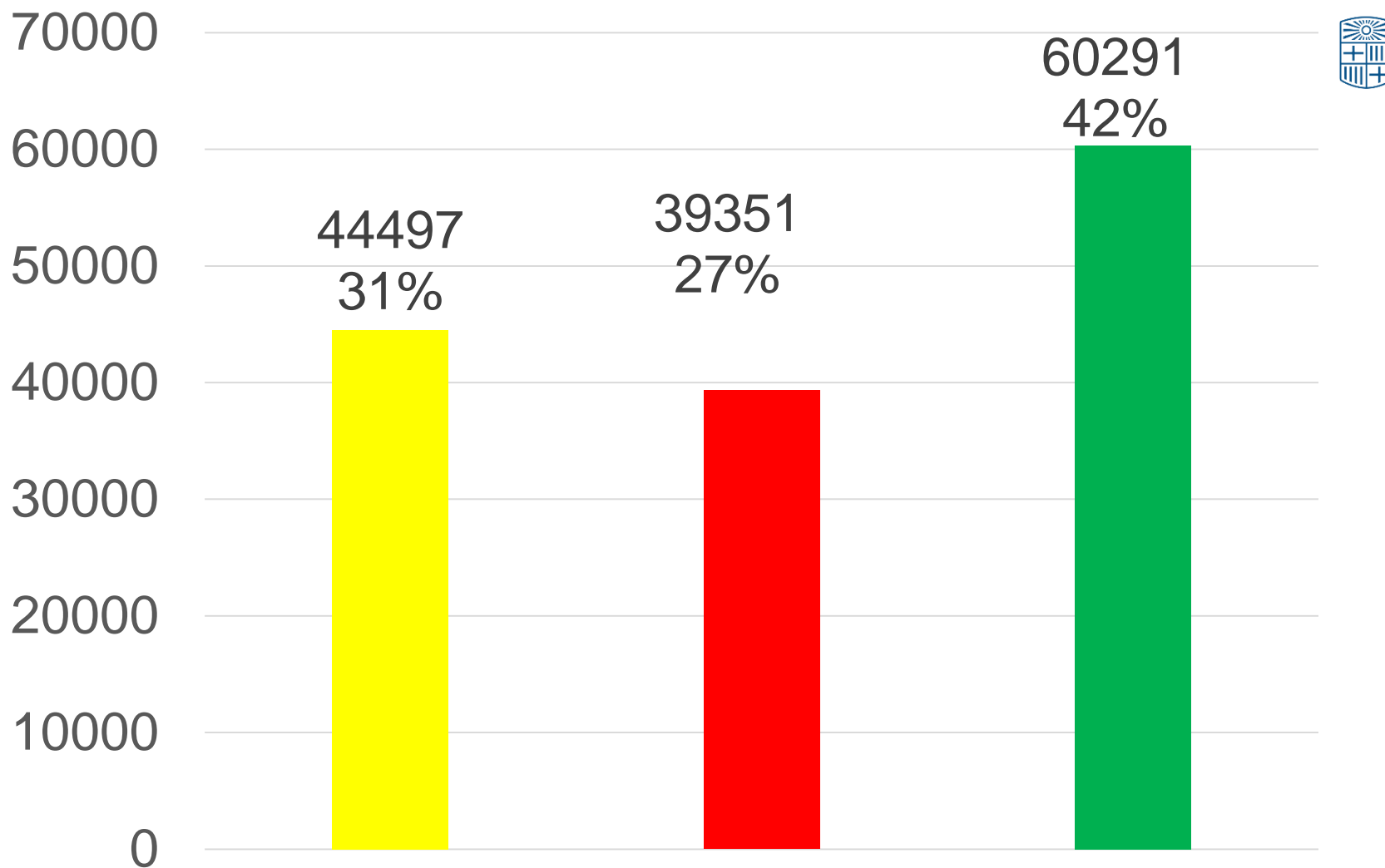

Vendes de mercaderies de les empreses catalanes, 2007

Vendes de mercaderies de les empreses catalanes, 2014

Principals estats clients i proveïdors de Catalunya, 2014

Principals clients	Exports (en milions €)	Principals proveïdors	Imports (en milions €)
1. França	9.684,7	1. Alemanya	12.432,4
2. Alemanya	6.197,2	2. França	7.574
3. Itàlia	4.893,2	3. Xina	5.959,1
4. Portugal	4.107,4	4. Itàlia	5.695,2
5. Regne Unit	3.688,2	5. Holanda	3.218,9
6. Suïssa	1.979,1	6. U.S	2.500,3
7. Holanda	1.940,9	7. Regne Unit	2.495,8
8. Estats Units	1.775,4	8. Algèria	2.301,6
9. Bèlgica	1.374	9. Bèlgica	2.021,6
10. Mèxic	1.140,6	10. Portugal	1.724,4

Principals comunitats autònomes i estats clients i proveïdors de Catalunya, 2013

Principals clients de Catalunya	Exportacions (en milions d'€)	Principals proveïdors de Catalunya	Importacions (en milions d'€)
1. França	9.893	1.Alemanya	11.155
2. Aragó	8.582	2.França	7.225
3.Alemanya	6.713	3.Xina	5.531
4.País Valencià	6.675	4. Itàlia	5.399
5.Itàlia	4.630	5.Andalusia	5.216
6.Castella-la Manxa	3.777	6.País Valencià	4.028
7.Portugal	3.632	7.Aragó	3.956
8. Comunitat de Madrid	3.391	8.Comunitat de Madrid	3.409
9.Regne Unit	3.230	9. Països Baixos	2.822
10. Andalusia	3.362	10. Regne Unit	2.233

---

2. La Catalunya independent, la Unió Europea i l'Euro

- José Manuel García-Margallo, ministre d'Assumptes Exteriors i de Cooperació del Regne d'Espanya, març del 2014:

“Una Catalunya independent vagarà per l'espai en no tenir reconeixement internacional i quedarà exclosa de la Unió Europea pels segles dels segles”.

- Yves Gounin, conseller d'Estat i antic cap de gabinet del ministre d'Afers Europeus de la República Francesa, 2013.

“És realista imaginar agents de duanes a la frontera catalana? El sentit comú impedeix assimilar-la a Moldàvia, Montenegro o Turquia en relació al seu dret a (re-)entrar dins la Unió (...) Seria paradoxal que la Unió negués a la població d'Escòcia, Catalunya o Flandes el dret d'autodeterminació o que en subordinar l'exercici d'aquest dret a la sortida automàtica de la Unió, n'anul·lés l'efectivitat (...) Això constituiria innegablement una regressió democràtica.”

-
- Debat polític, jurídic i econòmic

  - Debat jurídic

  - ✓ Posicions que defensen admissió exnovo per la via de l'article 49 Tractat de Lisboa:
Boyle i Crawford (2013), Piris (2013)

  - ✓ Posicions que defensen successió en la condició d'estat membre per la via de modificació tractats, article 48 Tractat de Lisboa.
Abat i Ninet (2010), Matas et al. (2010)
Avery (2012) i Douglas-Scott (2014)

  - Debat econòmic
- Euro? Aranzels?

	Zona Euro	Euro amb acord monetari	Euro sense acord monetari	Moneda pròpia	Moneda pròpia amb tipus de canvi fix amb l'euro	Moneda pròpia dins del mecanisme de tipus de canvi europeu
Membres Unió Europea	Alemanya Àustria Bèlgica Croàcia Eslovàquia Eslovènia Espanya Estònia Finlàndia França Grècia, Holanda Irlanda, Itàlia Letònia Luxemburg Malta, Portugal Xipre			Hongria Polònia Regne Unit República Txeca Romania Suècia	Bulgària	Dinamarca Lituània
No membres de la UE però dins de l'Espai Econòmic Europeu				Islàndia Liechtenstein Noruega Suïssa		
Unió duanera amb la UE		Andorra Mònaco San Marino		Turquia		
Fora de la UE		Vaticà	Montenegro Kosovo	Albània Sèrbia Rússia Ucraïna	Bòsnia i Hercegovina Macedònia	

3. Els costos de la independència: boicot comercial i efecte frontera

Mikel Buesa, Universidad Complutense, gener de 2010

“la reducció d’exportacions de Catalunya cap a Espanya serà de 49.209 milions d’euros; i cap als altres països de la Unió Europea, d’uns altres 8.730 milions. Això és l’equivalent al 26,7% del PIB actual de la regió. Catalunya deixarà de ser, aleshores, una de les regions punteres d’Espanya per passar a ser un país independent amb una renda per habitant similar a la de Grècia, Eslovènia o Xipre.”

Col·lectiu Wilson (Pol Antràs, MIT, Carles Boix, Princeton, Jordi Galí, CREI, Gerard Padró, LSE, Xavier Sala i Martín, Columbia, Jaume Ventura, CREI), novembre de 2012

“Qualsevol escenari raonable indica que els efectes comercials de la independència tindrien un impacte relativament petit sobre el PIB català, especialment en comparació amb el dividend fiscal de la independència, que recordem és superior al 8% del PIB.”

■ Boicot comercial

- ✓ Experiència cava: -6,6% (-6,5 M ampolles) vendes a Espanya el 2005, +6,3% exportacions (+6,7 M ampolles)
- ✓ Guinjoan i Cuadras (2011) Repercussió sobre PIB català d'una caiguda vendes a Espanya acompanyada de reducció simètrica compres d'Espanya a partir Taules input-output 2005 (on mercat espanyol pesa el 22,5% i RdM el 18,5%)
Escenari catastrofista: -40% vendes productes consum
-20% vendes a empreses => -4% PIB
Amb les taules input-output 2011 -3,4% PIB
- ✓ Antràs i Ventura (2012) Exclouen a multinacionals del boicot (40% exportacions catalanes), boicot només sobre 60% vendes.
Escenari catastrofista: -50% béns consum final (1/3 exportacions)
- 20% béns intermedis (2/3 exportacions)
=> -18% exportacions a Esp => -1,3% PIB

■ Efecte frontera

- ✓ McCallum 1995: províncies canadenques comerciaven 22 vegades + entre elles que amb USA descomptant l'efecte distància i renda. Anderson i Van Wincoop (2003) ho rebaixen a un factor de 6.
- ✓ Causes: barreres burocràtiques i administratives, xarxes comercials i socials, efectes sobre gustos consumidor pel fet de compartir un mateix sistema de cultura de masses.
- ✓ Comerford i Rodriguez-Mora (2014) calibració model comerç internacional per simular efectes independència Cat, Escòcia i Euskadi. Comerç Catalunya cauria un 80% i el PIB cat un 9,5%. Escòcia 35,6% i PIB 5,5%
- ✓ Scotland Analysis (2013) Reducció 83% comerç en 30 anys, reducció PIB Escòcia 4% (0,13% PIB anual). Escòcia exporta a resta UK 60%.
- ✓ Efecte frontera és un procés de llarg termini
- ✓ Reorientació comercial? Comerford (2014) Caiguda PIB Escòcia seria + q compensada si post-indy comerç d'Escòcia amb RdM s'assimilés al q tenen països nord-oest Europa (+9% PIB Escòcia, Efecte total +3,5%)
- ✓ Lafourcade i Paluzie (2011) Oportunitats perdudes en el comerç per les polítiques d'infraestructures

4. Els costos de la dependència

- Cristóbal Montoro, Ministre d'Hisenda i Administracions Públiques del Regne d'Espanya, juliol de 2014

“Espanya no s’ha de reinventar per calmar els separatistes catalans. Catalunya ha de tenir serveis públics. No hi ha cap diferència entre que ella mateixa recapti els impostos o no. Ja tenen aquests serveis, gràcies al govern central.”

- Germà Bel, Universitat de Barcelona, gener de 2011

“En l’àmbit de la política territorial, estem assistint de fa temps a un període de recuperació del rumb, més que no pas de desorientació. De retorn al patró històric, al projecte de fer una Espanya com França, ara que la capital ja és com París; un projecte que ha tingut suport majoritari a Espanya en els tres últims segles”.

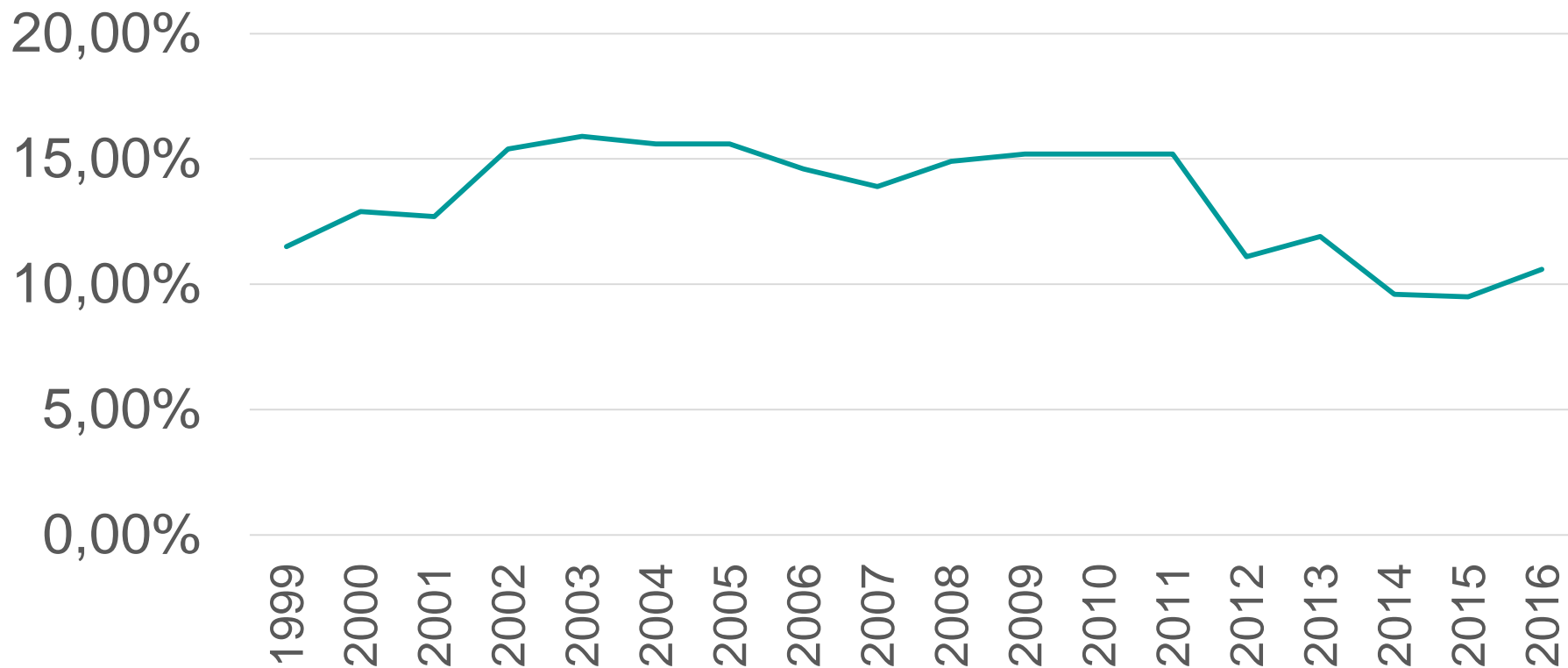
La relació fiscal- la Balança fiscal (mètode flux monetari)

	Balança Fiscal (milions €)	Balança Fiscal (%PIB)		Balança Fiscal (milions €)	Balança Fiscal (%PIB)
1986	-2.465	-6,8%	2002	-13.696	-10,1%
1987	-2.868	-7,0%	2003	-13.036	-8,9%
1988	-3.466	-7,5%	2004	-13.595	-8,7%
1989	-4.056	-7,7%	2005	-14.186	-8,4%
1990	-4.867	-8,3%	2006	-14.493	-7,9%
1991	-5.174	-8,0%	2007	-15.913	-8,1%
1992	-5.988	-8,6%	2008	-17.200	-8,6%
1993	-7.263	-10,1%	2009	-16.409	-8,5%
1994	-6.732	-8,8%	2010	-16.543	-8,5%
1995	-6.416	-7,7%	2011	-15.006	-7,7%
1996	-7.088	-7,9%	2012	-12.929	-6,6%
1997	-7.018	-7,4%	2013	-15.493	-8,0%
1998	-6.813	-6,8%	2014	-16.570	-8,4%
1999	-8.124	-7,5%	Mitjana 2002-2014		-8,3%
2000	-8.532	-7,2%			
2001	-8.565	-6,7%			
Mitjana 1986-2001		-7,75%			

	(milions d'€)	(en % PIB)	Rànquing PIB per càpita
1. Illes Balears	-3.191	-14,2%	7
2. Catalunya	-14.808	-8,7%	4
3. País Valencià	- 5.575	- 6,3%	13 (< mitjana)
4. Madrid	- 8.911	- 5,6%	1
5. Navarra	- 488	-3,2%	3
6. Murcia	- 499	-2,1%	15 (< mitjana)
7. País Basc	- 758	-1,3%	2
8. La Rioja	+ 44	+0,7%	6 (>mitjana)
9. Illes Canàries	+ 590	+1,6%	14
10. Aragó	+ 510	+1,8%	5 (>mitjana)
11. Castella-la Manxa	+ 1.103	+3,5%	17
12. Andalusia	+ 5.729	+4,5%	18
13. Cantàbria	+ 571	+5,0%	8 (>mitjana)
14. Castella-Lleó	+ 3.692	+7,6%	11
15. Galícia	+ 3.807	+8,2%	16
16. Astúries	+ 2.780	+14,3%	12
17. Extremadura	+ 2.695	+17,8%	19
18. Ceuta	+ 388	+28,6%	9
19. Melilla	+ 421	+34,0%	10

La relació fiscal- Inversió de l'Estat en infraestructures, 1999-2016

La relació fiscal- El finançament autonomic, 2015

	Abans anivellament		Després anivellament		
	€/cápita	Índice		€/capita	Índice
1.Madrid	3.086	140,6	1. Cantabria	3.111	130,3
2.Illes Balears	2.670	121,7	2. La Rioja	2.936	123,0
3- Catalunya	2.602	118,6	3. Extremadura	2.818	118,0
4.Aragó	2.497	114,6	4. Aragón	2.791	116,9
5.Cantabria	2.427	110,6	5. Castella-Lleó	2.779	116,4
6.Astúries	2.268	103,4	6. Astúries	2.686	112,5
7.La Rioja	2.263	103,2	7. Galicia	2.646	110,9
8.Castella-Lleó	2.167	101,5	8. Castella-la Manxa	2.497	104,6
9.València	2.094	93,7	9. Illes Balears	2.356	98,7
10.Galicia	1.980	90,3	10. Catalunya	2.352	98,5
11.Castella-la Manxa	1.805	82,3	11. Madrid	2.291	96,0
12.Murcia	1.803	82,2	12. Andalusia	2.235	93,6
13.Andalusia	1.707	77,8	13. Murcia	2.220	93,0
14.Extremadura	1.615	73,6	14. València	2.198	92,1
15. Illes Canàries	902	41,1	15. Illes Canàries	2.186	91,6
MITJANA	2.194	100	MITJANA	2.387	100

5. Finances públiques i pensions a la Catalunya independent

- María Dolores de Cospedal, secretària general del Partido Popular, gener de 2014

“Els catalans tenen dret a saber la veritat perquè una Catalunya independent naixeria en fallida, i no podria pagar ni els subsidis d’atur ni les pensions”.

- Col·lectiu Wilson (Pol Antràs, MIT, Carles Boix, Princeton, Jordi Galí, CREI, Gerard Padró, LSE, Xavier Sala i Martín, Columbia, Jaume Ventura, CREI), novembre de 2012

“De totes les falsedats que s’escolten en l’actual debat sobre la independència, la que diu que “si Catalunya s’independitzés els avis catalans no cobrarien les pensions” és la més innoble. Treure el son a uns avis indefensos simplement per guanyar vots o impedir que es porti a terme una consulta democràtica no és acceptable.”

La hisenda d'una Catalunya independent

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Mitjana en euros constants de 2011	% sobre PIB
Ingressos addicionals (en milions d'€)	49.270	53.915	46.920	40.877	44.363	45.317	47.509	24,38%
Despeses addicionals (en milions d'€)	30.304	32.844	35.339	38.870	38.282	39.507	36.311	18,63%
Guany fiscal "cash" (en milions d'€)	18.966	21.071	11.581	2.007	6.081	5.810	11.198	5,75%
Participació en el superàvit o dèficit del govern espanyol (en milions d'€)	-4.486	-5.249	5.624	15.618	10.708	7.184	4.610	2,37%
Guany fiscal total (en milions d'€)	14.480	15.822	17.205	17.625	16.789	12.994	15.808	8,11%
Aportació neta a la UE							1.355*	0,69%
Guany fiscal mantenint aportació UE							14.453	7,42%

Pensions...

- El sistema de Seguretat Social espanyol és un sistema de repartiment: les cotitzacions que recapta en cada moment serveixen per fer front a les pensions que s'han de pagar en cada moment.
- Dret a cobrar depèn de les aportacions fetes en el passat però el finançament és contemporani.
- Un sistema català de Seguretat Social garanteix automàticament el pagament de pensions en el moment que recapti les cotitzacions socials.
- Fins que hi hagi acord per establir la Seguretat Social Catalana, l'Estat Espanyol està obligat a pagar les pensions (si vol respectar les normatives internacionals)

Saldo de la SS acumulat 1995-2011

	Catalunya	Espanya sense Catalunya	Espanya
1995-2011	+24.124 M €	-106.826M €	-82.702 M €

La resta de l'Estat en conjunt ha tingut dèficit en els comptes de la Seguretat Social.

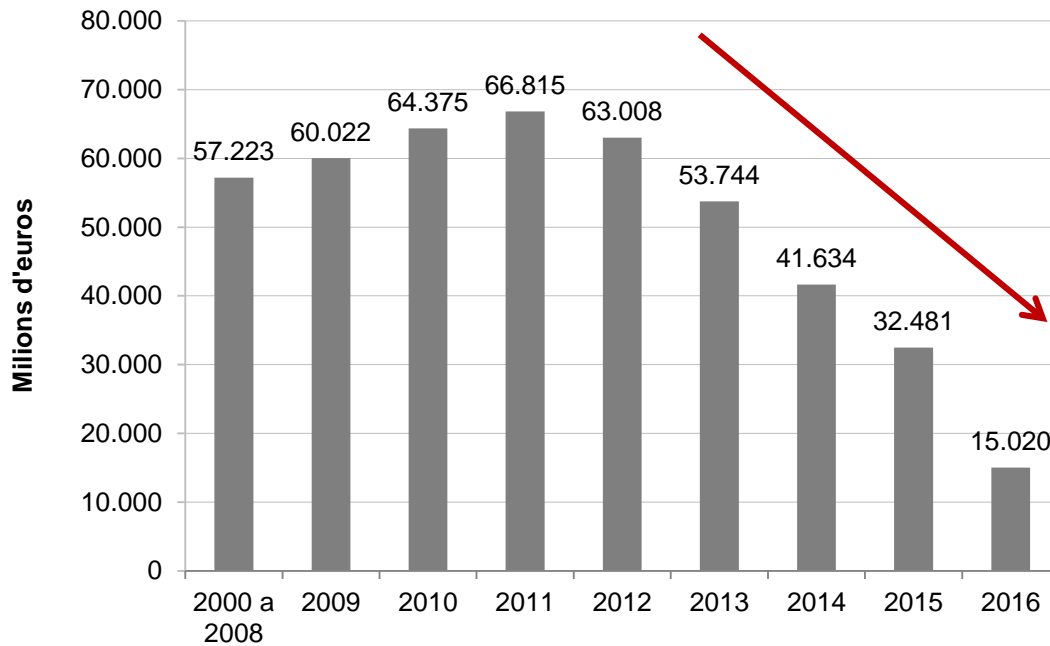
El superàvit català de 24.124 milions d'euros ha nodrit el Fons de Reserva estatal.

Catalunya hagués acumulat en aquest període un saldo acumulat positiu de 3.200 € per persona

Espanya va generar en el període 1995-2011 un dèficit de 1.753 € per persona

El Fons de Reserva de les pensions

Evolució del Fons de reserva de la Seguretat Social (a preu total d'adquisició)

Nota: situació a 31 de desembre de cada any.

Font: Informe del Fons de reserva de la Seguretat Social 2016, presentat al Parlament espanyol

- L'any 2000 es va constituir el Fons de Reserva de la SS per contribuir a la sostenibilitat de les pensions.
- Els superàvits del sistema havien de nodrir aquest Fons. Del 2000-2011 s'hi van aportar recursos.
- Des del 2012 s'han anat retirant recursos. A finals del 2016 hi quedaven només 15.020 milions d'euros.
- Amb les disposicions del 2017, **el fons quedarà a zero**. El Ministeri ha avançat la petició d'un crèdit per 10.192 M€ per no generar una "guardiola negativa".

Els darrers anys: el dèficit de la Seguretat Social

Quadre 11. Fons de la Seguretat Social. Saldos.

Milions d'euros.

	Catalunya	Espanya	% Catalunya/ Espanya
2013	-420	-11.541	3,6
2014	-832	-10.763	7,7
2015	-1.158	-13.150	8,8
2016	-1.308	-18.096	7,2

Font: IGAE i estimació.

Quadre 12. Fons de la Seguretat Social. Saldos.

	Euros per habitant			% s/PIB		
	Catalunya	Espanya	Espanya (- Catalunya)	Catalunya	Espanya	Espanya (- Catalunya)
2013	-56	-248	-284	-0,2	-1,1	-1,3
2014	-112	-232	-254	-0,4	-1,0	-1,2
2015	-157	-283	-307	-0,6	-1,2	-1,4
2016	-177	-389	-430	-0,6	-1,6	-1,9

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Comptabilitat Regional i la IGAE.

Els darrers anys: el dèficit de la Seguretat Social

Amb la crisi el sistema ha entrat en dèficit però el dèficit és molt superior a la resta de l'Estat:

- En termes de PIB el dèficit representa el **0,6%** a Catalunya i l'**1,6%** del PIB a Espanya (si considerem Espanya sense Catalunya, el dèficit és d'un 1,9%).
- La part de dèficit de Catalunya representa un **7,2%** del total d'Espanya, taxa molt inferior al pes de la població (16%).

- Per habitant, el **dèficit del conjunt de la Seguretat Social a Catalunya l'any 2016 va ser de -177€ per habitant**. A Espanya (exclosa Catalunya) va ser de **-430€** per habitant, i per tant més del doble (2,4 vegades superior

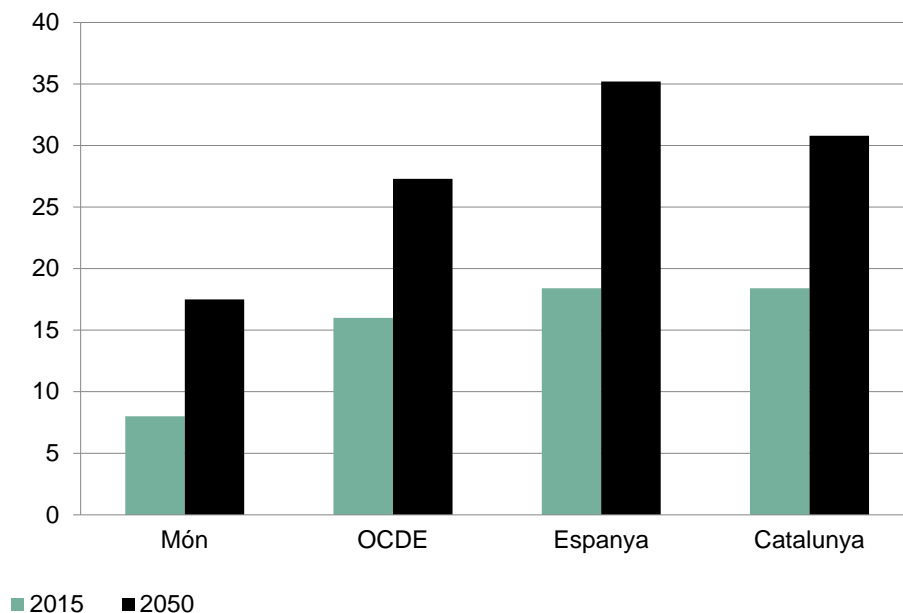
Causes del superàvit més alt de la Seguretat Social Catalana

- 1) Catalunya genera **més ingressos** que la resta de l'Estat perquè té un **millor mercat de treball**:
- Catalunya té el 16% de la població espanyola però el 17,3% de població ocupada, el 16,6% de la població activa i tant sols el 12,3% de l'atur registrat i el 13,6% de l'atur (EPA). Compta amb el 21,9% de la contractació indefinida i el 17,8% de la afiliació a la Seguretat Social.
  - **La taxa d'ocupació** de Catalunya és **70,1%** (població 20 a 64 anys, 2016), equivalent a la mitjana zona euro (70%), mentre que pel conjunt d'Espanya és 6 punts inferior (**63,9%**).
  - **La taxa d'activitat** a Catalunya, des de l'any 1987, ha estat superior en relació a Espanya, amb una diferència al nivell més baix de 3,2 punts, i en el punt més alt, de 6,9 punts. Espanya sense Catalunya empitjora en tota la sèrie històrica la seva taxa d'activitat, arribant fins a 8,2 punts en el cas de la diferència més alta.
  - **Catalunya ha tingut una taxa d'atur sempre inferior a la del conjunt d'Espanya**, amb 5,5 punts de diferència al nivell més alt i 0,8 punts al nivell de diferència més baix. A més, des que en 2013 l'atur va començar a reduir-se, s'ha ampliat el diferencial entre ambdues taxes a favor de la catalana (entre 3,2 i 4,6 punts percentuals inferior).
  - Pel que fa al pes de la **contractació indefinida**, a Catalunya sempre ha estat superior que a Espanya en el seu conjunt. Al 2016, el pes de la contractació indefinida sobre el total de contractació fou a **Catalunya del 12,6%**, mentre que a Espanya, sense considerar Catalunya, fou de **7,9%**.

Causes del superàvit més alt de la Seguretat Social Catalana

2) Catalunya generarà **menys despesa** que la resta de l'Estat per:

a) **Població menys envellida** que la mitjana espanyola: **Menor taxa de dependència demogràfica** (pes població major de 65 anys sobre població en edat de treballar) a causa de la immigració.

b) **Menor taxa de reemplaçament** (relació pensió i productivitat mitjana): la major productivitat de l'economia catalana no es reflecteix proporcionalment en una major pensió mitjana perquè el sistema és redistributiu i té topalls màxims (pensions màximes).

6. El repartiment d'actius i de passius

- Ramón Tamames, catedràtic d'estructura econòmica, Universitat Autònoma de Madrid, maig del 2014

“Una Catalunya independent no podrà mai pagar el seu deute”

- Xavier Sala i Martín, catedràtic d'economia, Universitat de Columbia, setembre del 2012

“És possible que si Catalunya se'n va, hagi d'assumir una part del deute. Però és que si es queda també!!”

El deute

	Deute de l'Estat imputable a Catalunya*	Total deute Catalunya (inclou deute Generalitat)**	Total deute Catalunya en % PIB de Catalunya
Sense acord 0%	0	57.117	29,7%
Segons despesa de l'Estat a Catalunya 11,1%	82.875	139.992	72,7%
Segons despesa de l'Estat i de la Seguretat Social a Catalunya 14%	104.527	161.644	83,9%
Segons població 16%	119.460	176.577	91,7%
Segons PIB 18,8%	140.365	197.482	102,6%
Deute que s'assumeix en l'actualitat 19,5%	145.591	202.708	105,3%

---

7. L'oportunitat de la independència: un país millor?

Manel Esteller, director del programa d'epigenètica i biologia del càncer de l'Institut d'Investigacions Biomèdiques de Bellvitge, l>IDIBELL, i professor de Medicina a la Universitat de Barcelona, maig del 2014:

“Si Catalunya fos independent potser no ho faríem millor però no podríem culpar els altres”

Conclusions

- Els guanys de la independència superen els costos
- Joc d'amenaques no creïbles
- Finestra d'oportunitat: un país millor

Gràcies per la vostra atenció!

UNIVERSITAT DE BARCELONA
SCHOOL OF ECONOMICS